

Кино паза театрға палғалыстың чоохтар

1. Чоохтазың пүдиреріне кирек чоохтағлар.

Театр хайда орныхча?

«Победа» кинотеатрдаң ырах нимес Лермонтовтың адынаң драма театры.

Театрда пүүн хайдағ ойын парча?

Піс пірее хакас ойын көріп аларға хынчабыс.

Чахсы идіп, пүүнге билеттер чахыбызыңар. Піс пүүң театрға парарға хынчабыс.

Пастағы рядтардағы билеттер нинчее турчалар?

Мин бинокль алып аларға итчем.

Піс партерде одырарбыс.

Хайдағ рядта одырарбыс?

Табыраанча параан, көзеңе азылча.

Пьесаның авторы кемдір?

Программа пиріңердек.

Сіерге чахсы көрінче (истілче) бе?

Антракт ұр полар ба?

Антрактта мин театрны көріп аларға сағынчам.

Театрда нинче орындыр?

Ойын көңніңерге кірче бе?

Ойын көңніңе кірбеді бе?

Ойын көңніме тың кірче / көңніме кірбинче

Чоохтап пиріңердек, хайдадыр мында иң чағынғы кинотеатр?

Мин киноға пар килерге сағынчам.

Кино нинче частаң пасталча?

Алты частинаң пар.

Мин билетті азынада сатчаң кассада алғам.

Пістің орыннар зал ортызында.

Пүүн «Хара хустың түгенчі чылы» тіп хоос фильм көзіділер.

Пу фильм минің көңніме уғаа тың кірді.

Пу фильм пизінчі күні көзіділче.

Кино соонаң азыранып аларға кірербіс.

Піс киноға удаа чөрчөбіс.

Фильмдегі хайдағ матырлар синің көңніңе кірді?

2. А.М. Топановтың «Алаахтыртхан Хорхло» пьесазы хоостыра турғызылған хормачы ойынға презентацияны көрері.

3. А.М. Топановтың «Алаахтыртхан Хорхло» хормачы ойынға чарыдылған видео (09.11.2016) көрері. <https://www.youtube.com/watch?v=I-1loWYaYaY>

Хабарчы: Хакас Драма театры «Алаахтыртхан Хорхло» тип хормачы ойынны чон хайиина 1942 чылдаң пеер сығар парир. Пастап аны режиссер Иван Самохвалов 1945 чылда автор Александр Топанов поэты турғысхан. Александр Михайлович ойынға пір дее түзедіг кирбеен. Хакас чонның ондай хылиин матлама көзіт пирерге харазып, матыр омаларын читіре тоғын турған, килістіре сөстер хозып одырған.

Пастағызынаңох сығара «Алаахтыртхан Хорхло» көрігчілер хайиин тың тартхан. Илбек Ада чаа соонаң пеер чонның хынған ойыны 12 — 14 чыл пазынаң хатап сығарылча. Хакас Драма театры пайрамның чылында ол 6 ноябрьда 1931 чылда төстелен. Көзеңені пазох пу күлкістіг ойыннаң азарға тимненче. Амды аны режиссер Юрий Майнагашев турғысча. Ол чонның кибірлерін артыс саларға күстенче.

Режиссер Юрий Майнагашев: Пу кибір. Кибірдең хайдар парарзың? Мин сағынчам, кип-азах, тонанчых — ол пісти поларға... Пістің паза хайдағ ойында көзідербіс пістің көгенектерібіс, платтарыбыс, кибірлерібіс? Пос ла ойында.

Хабарчы: Пу ойынға пастап ла көглер Александр Кенель, анаң Георгий Челбораков, соонаң Татьяна Шалгинова пасханнар. Наа 7-чі ойынны «Хазыр суғ» ансамбль көглернең чазапча. Халғанчы постановкада чиит артисттернің парказы даа араласча. Оларның пірсі Александр Асочаков ойынны үгренген туста көрген, амды позы өөн матыр аңчы Өцең омазын чайапча.

Актер Александр Асочаков: Піс прайзыбыс аалдаң сыххабыс, аннаңар піс ол чуртасты прай көргебіс, хайди ол прай нима ирткен. Покос нимелерні, аалдағы кибірлерні пілчебіс, аннаңар ойнирға ниигезек арах, че репетицияларда пірееде аар пол парча тоғынарға.

Хабарчы: «Алаахтыртхан Хорхло» ойын сценаға сығарылғаннаң пеер 70 чыл иртіп парды. Пу тустаң аразында анда араласпаан артист чох таа полар.

Россияның саблығ артизі пастап хыстарны ойнаан, анаң Тырлоснаң Хордының рольларын толдырған, амды Хомырахты ойнапча.

Россияның саблығ артизі Мария Кустоякова: Пу Топановтың чалғыс ла мындағ ойыны. А піс театр аның адын ал чөрчебіс. А пу ойын чох поларға кирек чох пістің театрде. Минің андағ сағызым. Аннаңар мин прай көрігчілерді хығырчам, киліңер, өрініңер.

Хабарчы: Хакас драма театры танығлығ чылға чарыдылған сезонны 11 ноябрьда азарға тимненче. Ойынға хакас кип-азахтығ килген кізілерні тикке кирері көріл парған. Тун ойын соонаң «Алаахтыртхан Хорхло» аймахтарда турғызылар.

4. Хакас драма театрының артисттері А.М.Топановтың «Алаахтыртхан Хорхло» ойынында хакас күресті көзітчелер.

<https://m.ok.ru/video/209320350128>

Тузаланган литература

1. Хакасско-русский словарь = Хакас-орыс сөстүк. – Новосибирск: Наука, 2006. – 1114 с.
2. Анжиганова О.П., Субракова О.В., Топоева Л.С. Русско-хакасский разговорник = Орыс-хакас чоохтазыҕ. – Абакан: Хакаское отделение Красноярского книжного издательства, 1989. – 186 с.
3. Ekrem Arıkoğlu. Örnekli Hakasça-Türkçe Sözlük.
<https://www.youtube.com/watch?v=I-1loWYaYaY>
<https://m.ok.ru/video/209320350128>
<http://hndt.ru/assets/images/news/kadrhorhlo.png>
<https://culture19.ru/images/content/news/32/1-3140-spektakl-hakasskogo-natsionalnogo-dramteatra-imeni-am-topanova-alaahyitrhan-horhlo-proshel-s-anshlagom-v-askizskom-rayone.jpg>
<https://culture19.ru/images/content/news/31/1-3013-hakasskiy-natsionalnyiy-dramaticheskii-teatr-im-am-topanova-otkryivaet-svoy-yubileyniy-sezon.jpg>
<http://khakaschiry.ru/upload/iblock/938/938cd182e8ce07b7f56720899d28e147.jpg>
<https://cultura24.ru/download/2017/октябрь%202017/Одураченный%20Хорхло.jpg>
<https://culture19.ru/images/content/events/2/1-115-premera-alaahyirhan-horhlo-odurachennyiy-horhlo.jpg>
<http://hndt.ru/assets/images/DSC05903.JPG>
<https://i.ytimg.com/vi/JLQxONpkKFM/maxresdefault.jpg>